

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO (OZ) I OBSZARU REWITALIZACJI (OR) W GMINIE BORNE SULINOWO

BORNE SULINOWO

SIERPIEŃ 2017 ROKU

DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH W GMINIE SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO (OZ) I OBSZARU REWITALIZACJI (OR)

1. Ogólna charakterystyka gminy

Gmina Borne Sulinowo leży na południowo-wschodnim krańcu województwa zachodniopomorskiego, około 160 km od granicy z Niemcami. Gminę zamieszkuje 9 451 mieszkańców, w tym 4 562 w samym mieście. Borne Sulinowo jest miastem z ciekawą historią militarną. W latach 1939 - 1945 miasto zbudowali Niemcy i nadali mu nazwę Gorss Born. Znajdował się tutaj elitarny garnizon szkoleniowy Wehrmachtu z pobliskim poligonem o pow. ponad 18.000 ha. To właśnie z Gross Born 1 września 1939 r. jednostki pancerne gen. Heinza Guderiana uderzyły na Polskę zaczynając II wojnę światową. Po zakończeniu wojny w 1945 r. Borne Sulinowo przejęła armia radziecka. Przez okres 47 lat był to zamknięty garnizon wojskowy, gdzie stacjonowała **6 Witebsko-Nowogródzka Gwardyjska Dywizja Zmechanizowana** (6-я гвардейская мотострелковая дивизия - CГБ). W latach 1945 - 1992 w Bornem Sulinowie stacjonowało około 15 000 żołnierzy i oficerów. W garnizonie mieszkali także rosyjscy pracownicy cywilni. Przez okres stacjonowania w mieście wojsk rosyjskich nawiązano wiele kontaktów z polską ludnością cywilną. Dziś Borne Sulinowo także odwiedzają Rosjanie, którzy kiedyś odbywali tutaj służbę wojskową, mieszkali i chodzili do szkoły jako dzieci rosyjskich oficerów i pracowników cywilnych. Pomimo młodego wieku, Borne Sulinowo posiada już wszelkie cechy miasta. W ciągu 18 lat cywilnego funkcjonowania w mieście zostały zrealizowane inwestycje z zakresu gospodarki komunalnej, usług dla ludności, zdrowia, edukacji i sportu. Dziś w Bornem Sulinowie funkcjonuje Zespół Szkół, gdzie znajduje się szkoła podstawowa, gimnazjum oraz liceum. Zmodernizowana i przebudowana została główna ulica miasta, powstał budynek kulturalno – oświatowy o wysokim standardzie, gdzie znajduje się Izba Muzealna i nowoczesne Centrum Edukacji dla dzieci i młodzieży. Zrealizowano dwie inwestycje na obiektach sportowych w ramach, których powstał kompleks sportowy Orlik 2012 oraz zmodernizowano płytę stadionu sportowego. Poza tym w mieście funkcjonuje Dom Spokojnej Starości oraz Centrum Rehabilitacji osób chorych na stwardnienie rozsiane. Są to jedne z najnowocześniejszych tego typu ośrodków w Polsce. W chwili obecnej władze gminy skupiają się na zagospodarowaniu przestrzeni publicznej. W Bornem Sulinowie pozostaje ciągle wiele do zrobienia po wielu latach funkcjonowania miasta jako garnizonu wojskowego. Właściwie cały teren miasta i wszystkie inwestycje tutaj prowadzone należy uznać za działania rewitalizacyjne na obszarze powojennym. Na terenach wiejskich gminy duży nacisk kładzie się na inwestycje związane z modernizacją świetlic, budową stref sportowo-rekreacyjnych oraz budową wodociągów i kanalizacji. Na terenie Gminy Borne Sulinowo leży 57 jezior o powierzchni od 1 do ponad 1000 ha. Jeziora, wrzosowiska jedne z największych w Europie oraz piękne lasy powodują, że nasza gmina jest atrakcyjnym miejscem dla turystów. Turystyka jest jednym z głównych kierunków rozwoju Gminy Borne Sulinowo. Dzięki inwestorom prywatnym powstało wiele pensjonatów, kwater prywatnych i gospodarstw agroturystycznych jak również lokali gastronomicznych. Dziś baza turystyczna Bornego Sulinowa posiada ponad 1 200 miejsc noclegowych. Jednym z głównych wydarzeń cyklicznych w Bornem Sulinowie jest

„Międzynarodowy Zlot Pojazdów Militarnych”, który ściąga do miasta w sierpniu każdego roku dziesiątki tysięcy osób. Na terenie gminy bardzo aktywnie działa kilkadziesiąt różnego rodzaju organizacji pozarządowych w formie klubów sportowych i stowarzyszeń.

2. Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego (OZ) i obszaru rewitalizacji (OR)

Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego (OZ) i obszaru rewitalizacji (OR), stanowi istotę diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych w gminie. Diagnoza, w tym wyznaczenie OZ i OR przeprowadzone zostały zgodnie z wymogami określonymi w Wytycznych Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 oraz Zasadach realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach RPO WZ 2014 - 2020, przyjętych przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego. Poniżej zaprezentowano kolejne etapy wyznaczania obszaru zdegradowanego (OZ) i obszaru rewitalizacji (OR):

2.1. Wyznaczenie jednostek analitycznych (JA)

Punktem wyjścia do wyznaczenia jednostek analitycznych (JA) była analiza: studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Borne Sulinowo, w tym obrębów geodezyjnych w ramach, których znajdują się poszczególne jednostki osadnicze, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, granic okręgów wyborczych oraz map ewidencyjnych gminy. **Po szczegółowej analizie ww. dokumentów, na potrzeby diagnozy, wyznaczone zostały jednostki analityczne**, które obejmują obszary zamieszkałe, wewnętrznie spójne ze względu na funkcję terenu, fizjonomię terenu (układ przestrzenny i charakter zabudowy) oraz intensywność użytkowania. Stanowią one niepodzielne obszary, zamieszkałe przez nie mniej niż 1% i nie więcej niż 10% ogółu mieszkańców gminy. Wyjątek stanowi jednostka analityczna JA17-TP (teren powojoskowy), w której w dwóch budynkach mieszkalnych zamieszkuje 5 osób. Ostatecznie, na potrzeby diagnozy gmina podzielona została na **23 jednostki analityczne (JA)** o wyodrębnionych funkcjach: **zamieszkałe obszary miejskie - ZOM** (7 jednostek), **zamieszkałe obszary wiejskie – ZOW** (8 jednostek), **tereny leśne – TL** (5 jednostek), **tereny powojoskowe – TP** (2 jednostki) oraz **zbiorniki wodne - ZW** (1 jednostka)

Szczegółowe dane dotyczące wyznaczonych jednostek analitycznych (JA) przedstawia Tabela 1.
Tabela 1. Szczegółowe dane dotyczące wyznaczonych jednostek analitycznych (JA)

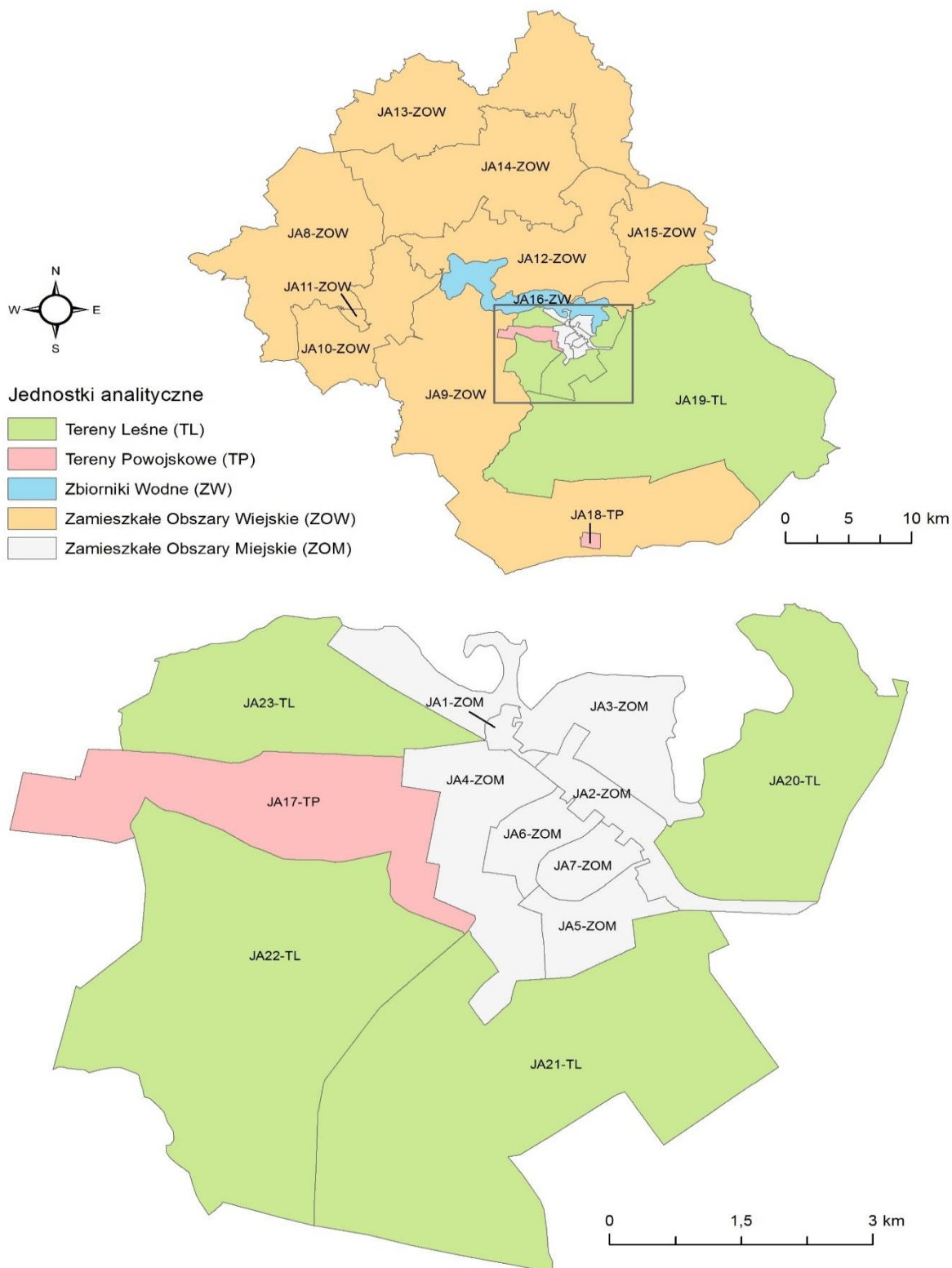
JEDNOSTKI ANALITYCZNE (JA)				LICZBA MIESZKAŃCÓW stan na 31.12.2016 r.		POWIERZCHNIA	
L.P	SYMBOL	OPIS JEDNOSTKI	FUNKCJA DOMINUJĄCA	LICZBA	% MIESZKAŃCÓW GMINY	KM ²	% POWIERZCHNI GMINY
1.	JA1-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA WIEŁORODZINNA	630	6,67	0,08	0,02
2.	JA2-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA WIEŁORODZINNA	620	6,56	0,46	0,09
3.	JA3-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA WIEŁORODZINNA	651	6,89	1,20	0,25
4.	JA4-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA WIEŁORODZINNA	685	7,25	1,01	0,21

5.	JA5-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA WIEŁORODZINNA	647	6,85	0,42	0,09
6.	JA6-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA WIEŁORODZINNA	638	6,75	0,30	0,06
7.	JA7-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA WIEŁORODZINNA	691	7,32	0,25	0,05
8.	JA8-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA ZAGRODOWA	252	2,67	49,45	10,19
9.	JA9-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA ZAGRODOWA	372	3,94	101,32	20,88
10.	JA10-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	566	5,99	25,62	5,28
11.	JA11-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	549	5,81	0,98	0,20
12.	JA12-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA ZAGRODOWA	816	8,64	36,26	7,47
13.	JA13-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	632	6,69	58,09	11,97
14.	JA14-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	837	8,86	48,36	9,97
15.	JA15-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	860	9,10	22,34	4,60
16.	JA16-ZW	JEZIORE PILE	REKREACYJNA	0	0	9,80	2,02
17.	JA17-TP	TERENY POWOJSKOWE	REKREACYJNA	5	0,05	1,86	0,38
18.	JA18-TP	TERENY POWOJSKOWE	TERENY POWOJSKOWE	0	0	0,70	0,14
19.	JA19-TL	TERENY LEŚNE	TEREN LEŚNY	0	0	114,15	23,53
20.	JA20-TL	TERENY LEŚNE	TEREN LEŚNY	0	0	2,02	0,42
21.	JA21-TL	TERENY LEŚNE	TEREN LEŚNY	0	0	4,59	0,94
22.	JA22-TL	TERENY LEŚNE	TEREN LEŚNY	0	0	4,40	0,91
23.	JA23-TL	TERENY LEŚNE	TEREN LEŚNY	0	0	1,59	0,33
				9 451	100,00	485,2	100,00

Źródło: opracowanie własne

Rycina 1 przedstawia podział gminy na jednostki analityczne (JA)

Rycina 1. **Podział gminy na jednostki analityczne (JA)**

Charakterystyka wyznaczonych jednostek analitycznych (JA):

JA1-ZOM: Al. Niepodległości 2, Al. Niepodległości 3, Al. Niepodległości 4, Al. Niepodległości 5, Al. Niepodległości 7, ul. Lipowa – zabudowa wielorodzinna czterokondygnacyjne bloki mieszkalne usytuowane przy głównej arterii miasta. W pobliżu znajduje się ul. Lipowa z dobrze zachowaną zabudową z okresu międzywojennego jest to część dawnej miejscowości Linde.

JA2-ZOM: Al. Niepodległości 9 – 51 oraz część Al. Niepodległości bez numerów (na wschód), ul. Zielona, ul. Miła, ul. Sosnowa od nr 1-3 - zabudowa wielorodzinna w formie dwukondygnacyjnych budynków mieszkalnych dla kadry oficerskiej byłego garnizonu. Teren obejmuje Centrum miasta z budynkami dawnej administracji wojskowej. Obecnie przy Al. Niepodległości 6 znajduje się Ratusz, w którym dawniej mieścił się sztab garnizonu Gross Born w czasach niemieckich oraz sztab 6 Witebsko Nowogrodzkiej Gwardyjskiej Dywizji Zmechanizowanej w czasach rosyjskich. Centrum miasta obejmuje także parterowa zabudowa pawilonów handlowych posadowionych przez Rosjan i funkcjonujących do dziś, jako obiekty handlowo-usługowe. Na obszarze JA2-ZOM znajduje się również kompleks działek gminnych oraz prywatnych niezabudowanych położony w bezpośrednim sąsiedztwie budynków użyteczności publicznej takich jak Szkoła Podstawowa, Zespół Szkół oraz Budynek Kulturalno-Oświatowy. Strefa ul. Zielonej obejmuje część zabudowy parterowych obiektów handlowo-usługowych oraz większa część dwukondygnacyjnych budynków mieszkalnych. Przy ul. Miłej znajdują się dwurodzinne budynki mieszkalne w zabudowie szeregowej, które są atrakcyjnie posadowione bezpośrednio przy kompleksie lasu sosnowego.

JA3-ZOM: ul. Parkowa, ul. Słoneczna, ul. Spacerowa, ul. Różana, ul. Jeziorna, ul. Bolesława Chrobrego, ul. Wrzosowa, ul. Biwakowa, ul. Sportowa, ul. Nadbrzeżna, ul. Turystyczna, ul. Chabrowa – większą część jednostki obejmuje zabudowa wielorodzinna w formie dwukondygnacyjnych budynków mieszkalnych. Na tym obszarze znajduje się również kompleks pensjonatów i obiektów, w których świadczone są usługi turystyczne m.in. wypożyczalnie sprzętu turystycznego, kajaki/rowery. Jest to najładniejsza część miasta potocznie określana jako strefa mieszkalna kadry oficerskiej byłego garnizonu, w której znajdują się również zabytkowe budynki takie jak byłe Kasyno Oficerskie, Willa gen. Heinza Guderiana oraz wille dowództwa dawnego garnizonu. W zachodniej części jednostki znajduje się kompleks sportowo-rekreacyjny: stadion sportowy z zapleczem socjalnym, pole namiotowe, poligon wodny Państwowej Straży Pożarnej oraz osiedle mieszkalne w zabudowie jednorodzinnej zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie jeziora Pile. Na całym obszarze jednostki znajduje się również zagospodarowane nadbrzeże jeziora Pile z infrastrukturą turystyczną, tereny sportowo-rekreacyjne, przystań Marina oraz miejsca zwyczajowo przyjęte do kąpiel.

JA4-ZOM: ul. Leona Kruczkowskiego, ul. Rzemieślnicza, ul. Towarowa, ul. Wodociągowa, ul. Szpitalna, ul. Orła Białego, ul. Kolejowa, część Al. Niepodległości bez numerów – na terenie jednostki przy ul. Szpitalnej zlokalizowany jest największy budynek w mieście - były szpital wojskowy oraz obiekty użyteczności publicznej takie jak przedszkole i Miejska Biblioteka. Strefa obejmuje swoim obszarem kompleks byłych magazynów wojskowych zlokalizowany przy ul.

Towarowej i Rzemieślniczej, na którym obecnie odbywa się Międzynarodowy Zlot Pojazdów Militarnych oraz większość imprez typu Off-Road. Dawne budynki magazynowe tworzą naturalną scenerię dla imprez paramilitarnych oraz są doskonałym zapleczem do zorganizowania w tej części miasta skansenu militarnego z tarasami widokowymi dla publiczności. Przy ul. Kolejowej znajduje się szeregowa zabudowa domów dwurodzinnych z budynkiem dawnego dworca oraz rampa kolejowa. Jednostka obejmuje również zabudowę wielorodzinną w formie dawnych budynków koszarowych zaadoptowanych na cele mieszkalne oraz czterokondygnacyjne bloki mieszkalne. W strefie znajduje się również targowisko miejskie – „Mój Rynek”.

JA5-ZOM: ul. Wojska Polskiego, ul. Fryderyka Chopina, ul. Poprzeczna, ul. Krótka - zabudowa wielorodzinną w formie dawnych budynków koszarowych zaadoptowanych na cele mieszkalne oraz czterokondygnacyjne bloki mieszkalne typu – „Leningrad”. Jednostka obejmuje swoim obszarem kompleks dawnych garaży wielkogabarytowych na ciężki sprzęt wojskowy oraz zaplecze mechanicznych warsztatów naprawczych dla pojazdów wojskowych obecnie zaadoptowanych na produkcyjno-usługowe.

JA6-ZOM: ul. Sosnowa od nr 5 do końca, ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego, ul. Juliusza Słowackiego, ul. Adama Mickiewicza - zabudowa wielorodzinną w formie dawnych budynków koszarowych zaadoptowanych na cele mieszkalne. Jednostka obejmuje swoim obszarem kompleks dawnych stołówek oraz kantyn wojskowych.

JA7-ZOM: ul. Mikołaja Reja, ul. Jana Brzechwy, ul. Marii Konopnickiej - zabudowa wielorodzinną w formie dawnych budynków koszarowych zaadoptowanych na cele mieszkalne. Jednostka obejmuje swoim obszarem kompleks dawnych stołówek oraz kantyn wojskowych.

JA8-ZOW: Sołectwa: Komorze oraz Rakowo – tereny typowo rolnicze o zabudowie zagrodowej. W miejscowości Komorze i Rakowo znajdują się gospodarstwa agroturystyczne oraz inne obiekty świadczące usługi w sektorze sportowo-turystycznym m.in. ośrodek jazdy konnej w Komorzu. Jezioro Komorze, to jedno z piękniejszych jezior gminy Borne Sulinowo objęte całodobową strefą ciszy zalicza się do otuliny Drawskiego Parku Krajobrazowego.

JA9-ZOW: Sołectwo Liszkowo, Sołectwo Starowice: Starowice, Czołchryń, Jeziorna, Sołectwo Krągi: Płytnica, Brzeźno, Kłomino – Sołectwo Krągi to jedno z największych sołectw w gminie o zwartej zabudowie zagrodowej oraz dawne osiedle domów dwurodzinnych, w których zamieszkiwali pracownicy byłego garnizonu Gross Born. Pozostała część jednostki to osady leśnie i małe miejscowości o zabudowie zagrodowej. Teren Kłomina, to dawny kompleks koszar wojskowych – Westfalenhof wchodzący w skład dawnego poligonu Gross Born. Dziś miejscowość stopniowo zanika poprzez rozbiórkę budynków należących do gminy. W Kłominie pozostaną tylko budynki prywatne oraz leśniczówka należąca do administracji Nadleśnictwa Czarnobór.

JA10-ZOW: Sołectwo Łubowo: Strzeszyn, Łubowo - ulice: Polna, Brzozowa, Zielona, Poprzeczna, Strzelecka, Sołectwo Nobliny – Sołectwo Łubowo, to największa aglomeracja wiejska gminy

Borne Sulinowo o zabudowie jednorodzinnej i zagrodowej. W Łubowie funkcjonuje duży zakład przemysłu drzewnego – tartak KPPD. Pozostała część jednostki to typowo turystyczne miejscowości, w których funkcjonują pola namiotowe oraz gospodarstwa agroturystyczne. Miejscowość Strzeszyn to jedna z najmniejszych i najbardziej urokliwych miejscowości w gminie, w której funkcjonuje ośrodek jeździecki wchodzący w skład kompleksu wypoczynkowego „Strzeszyn”.

JA11-ZOW: Sołectwo Łubowo: Łubowo - ulice: Zakątna, Dolna, Młynarska, Kolejowa, Kościuszki, Rakowska - zabudowa jednorodzinna oraz zwarta zabudowa zagrodowa zlokalizowana przy dawnym dworcu kolejowym.

JA12-ZOW: Sołectwo Silnowo: Silnowo, Dąbrowica, Osiczyn, Sołectwo Piława: Piława, Międzylesie, Sołectwo Ciemino: Ciemino, Ciemino Małe, Sołectwo Śmiadowo - miejscowość Silnowo to dawna siedziba gminy Silnowo. W Silnowie znajduje się budynek dawnego dworca kolejowego oraz kompleks wielkogabarytowych budynków należących do dawnej Spółdzielni Samopomoc Chłopska – GS Silnowo oraz Spółdzielni Kółek Rolniczych w Silnowie funkcjonuje także stacja paliw. Sołectwo Śmiadowo to zwarta zabudowa zagrodowa z pozostałością budynków mieszkalnych dla pracowników Państwowych Gospodarstw Rolnych. Przez Sołectwo Śmiadowo biegnie zabytkowy odcinek drogi krajowej nr 20 zbudowany ze specyficznej kostki brukowej nad brzegiem łobeliowego jeziora Śmiadowo wchodzącego w obszar chronionego krajobrazu – Natura 2000. Pozostała. Pozostała część jednostki to zabudowa zagrodowa oraz zwarta zabudowa jednorodzinna w formie sezonowych oraz całorocznych domów letniskowych nad jeziorami Pile, Brody, Kocie i Ciemino, gdzie funkcjonują również gospodarstwa agroturystyczne.

JA13-ZOW: Sołectwo Kiełpino: Kiełpino, Kolanowo, Sołectwo Radacz: Radacz, Obręb, Sołectwo Kucharowo: Kucharowo, Grzywnik – jednostka o zabudowie jednorodzinnej oraz zagrodowej są to tereny typowo rolnicze z dużą ilością osad leśnych. Sołectwo Radacz to również kompleks zabudowy wielorodzinnej po czasach funkcjonowania Państwowego Gospodarstwa Rolnego – Radacz. W Radaczu znajduje się zabytkowy Kościół pw. św. Maksymiliana Kolbe - kościół został zbudowany w 1744 r. jako fundacja właścicieli wsi von Kleistów obok kościoła znajdują się ruiny elektycznego pałacu rodu von Kleistów. Pałac zbudowany został w II połowie XIX w. i był w posiadaniu tej rodziny do końca XIX w. Na początku XX w. jego właścicielem był K. Casiner. Otacza go park o powierzchni 3 ha, który powstał w XIX wieku w oparciu o zasady stylu krajobrazowego.

JA14-ZOW: Sołectwo Juchowo: Juchowo, Kłosówko, KądzIELna, Sołectwo Dąbie, Sołectwo Uniemino: Uniemino, Okole, Sołectwo ŁąCzno – jednostka o zabudowie wielorodzinnej gdzie dawniej funkcjonowały Państwowe Gospodarstwa Rolne. W miejscowości Dąbie funkcjonuje siedziba Spółki Eneco Sp. z o.o., która działa w obszarze dwóch przenikających i uzupełniających się ze sobą rynków drewna kominkowego oraz rynków produktów biomasy z wierzby energetycznej. Najnowszym projektem, jest rozpoczęcie hodowli bydła mięsnego rasy Aberdeen Angus. Miejscowość Juchowo to zwarta zabudowa zagrodowa oraz kompleks budynków byłego

PGR, w którym dziś funkcjonuje siedziba Fundacji im. Stanisława Karłowskiego jako innowacyjne gospodarstwo ekologiczne. W Juchowie znajdują się również ruiny elektycznego pałacu rodziny Dennig, która w latach 1874 -1945 była właścicielem majątku ziemskiego Juchowo.

JA15-ZOW: Sołectwo Jeleń: Jeleń, Jelonek, Przyjezierze, Grabno, Sołectwo Krągi: Krągi, - zwarta zabudowa zagrodowa oraz wielorodzinna szczególnie w miejscowości Jeleń, która była siedzibą Państwowego Gospodarstwa Rolnego. W miejscowości Przyjezierze funkcjonują ośrodki wczasowe oraz gospodarstwa agroturystyczne. Przyjezierze zlokalizowane jest nad brzegiem dwóch jezior Świdno i Sarcze, przy których zlokalizowany jest duży kompleks działek rekreacyjnych.

JA16-ZW: Jezioro Pile – pretenduje do Perły Pojezierza Drawskiego: **czyste, z piękną linią brzegową**, obfitujące w wiele gatunków ryb, dla których wędkarze przybywają tu z całej Polski. Jezioro Pile i jego okolice to również miejsca stworzone dla turystów lubiących piesze wyprawy, długie, rowerowe przejażdżki i kajakową przygodę. To niezwykle **jezioro rynnowe** o imponującej jak na Pojezierze Drawskie powierzchni 10,02 km² i średniej głębokości ok. 11,7m. Maksymalna głębokość dochodzi tutaj do 43, 9 metrów, co stanowi idealną głębokość do nurkowania. Urozmaicone dno i dobrze rozwinięta ponad 30 kilometrowa linia brzegowa zachęcają **spacerów, nurkowania i objechania rowerem całego jeziora!** Jezioro posiada dwie wyspy o ogólnej powierzchni 1,1 ha. Maksymalna długość jeziora to ponad 9km, a szerokość aż 3 km. Niezwykłą atrakcją dla pływonołubów jest tutejszy „**zatopiony las**”, który podziwiać można godzinami, a historia jego powstania obrosła już prawdziwą legendą. Według ekspertów niemieckich naukowców w 1925r. część wyspy obsunęła się na głębokość 18m, co do dziś jest **atrakcją turystyczną dla miłośników nurkowania**.

JA17-TP: Teren powojenny w mieście Borne Sulino (południowa granica biegnie wzdłuż drogi pożarowej 5) – Jednostka obejmuje swoim zasięgiem tankodrom oraz lądowisko, jako kompleks, na którym odbywają się Międzynarodowe Zloty Pojazdów Militarnych. Lądowisko jest wykorzystywane i zarządzane przez Stowarzyszenie Lotnicze Bornego Sulina natomiast terenem zlotowiska zarządza Stowarzyszenie Miłośników Militarnej Historii Bornego Sulina. Wzdłuż drogi asfaltowej w kierunku Liszkowa znajduje się nasyp zdemontowanej linii kolejowej o długości 12 km, na którym planowana jest budowa ścieżki rowerowej z Bornego Sulina do Łubowa w ramach projektu - "Koncepcja sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego" - „Trasa pojezierna”. Inwestorem jest Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, a realizatorem zadania odpowiedzialnym za organizację i przeprowadzenie postępowania przetargowego oraz podpisanie stosownej umowy z Wykonawcą będzie Zachodniopomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Koszalinie. Planowany czas realizacji inwestycji to lata 2018-2022. Na terenie jednostki znajdują się również teren dawnych składów amunicji, gdzie dziś funkcjonuje nowoczesny ośrodek szkoleniowy ratownictwa wodnego Państwowej Straży Pożarnej. W najbardziej wysuniętym na zachód krańcu jednostki znajduje się teren dawnego wysypiska odpadów komunalnych oraz miejsce segregacji odpadów zarządzane przez borneńskie Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych. Dawne wysypisko odpadów komunalnych zostało

zrekultywowane, a na jego terenie powstała ścieżka edukacyjna o procesie recyklingu. Jest to powierzchnia około 12ha o którą zabiega Zachodniopomorskie Stowarzyszenie Strzeleckie – „Gilza”. Aktualnie trwają formalności w celu scalenia działek i przekazania przez gminę w użyczenie dla Stowarzyszenia na cele inwestycyjne. W zamierzeniu Stowarzyszenia jest budowa profesjonalnej strzelnicy sportowo-rekreacyjnej na której powstaną stanowiska strzelectwa dynamiczno-sportowego, pełna oś myśliwska oraz osie do strzelectwa dalekodystansowego o długości do 600m. Strzelnica ma być kolejnym produktem turystycznym Bornego Sulinowa, co przyczyni się do wzbogacenia turystyki paramilitarnej w regionie, a możliwości terenowe i gabaryty strzelnicy będą mieć wymiar ponadregionalny.

JA18-TP: Teren powojenny Kłomino - teren Kłomina, to dawny kompleks koszar wojskowych – Westfalenhof wchodzący w skład dawnego poligonu Gross Born. W 1939r. w kompleksie drewnianych baraków, zbudowanych przed wojną i przeznaczonych dla niemieckich oddziałów Służby Pracy, zorganizowano obóz jeniecki dla Polskich i Francuskich oficerów – Oflag II D Gross-Born oraz podoficerów i szeregowych – armii czerwonej - Stalag 302 Redertiz. Dziś miejscowość stopniowo zanika poprzez rozbiórkę budynków należących do gminy. W Kłominie pozostaną tylko budynki prywatne oraz leśniczówka należąca do administracji Nadleśnictwa Czarnobór.

JA19-TL: Tereny leśne, (obręb Borne) na wschód od miasta Borne Sulinowo – jednostka obejmuje swoim obszarem tereny Nadleśnictwa Borne Sulinowo, na których w czasach radzieckich znajdowało się wojskowe wysypisko odpadów komunalnych kompleksowo zrekultywowane w latach 90-tych. Zrekultywowany teren został zalesiony. Na części jednostki w pobliżu miasta znajduje się cmentarz komunalny. W 2010 roku za zgodą Nadleśnictwa Borne Sulinowo na części jednostki wyznaczono dwa szlaki turystyczne Nordic Walking, które cieszą się dużym zainteresowaniem mieszkańców i turystów.

JA20-TL: Tereny leśne w mieście Borne Sulinowo – na terenie jednostki znajduje się cmentarz radziecki z pepeszą i cmentarz wojenny polskich i radzieckich żołnierzy z okresu II wojny światowej. W bezpośrednim sąsiedztwie południowej zatoki jeziora Pile znajduje się zmodernizowana oczyszczalnia odpadów komunalnych oraz kompleks wielkogabarytowych garaży na ciężki sprzęt wojskowy, w których funkcjonują lokalne zakłady rzemieślnicze i handlowo-usługowe.

JA21-TL: Tereny leśne w mieście Borne Sulinowo – jednostkę opisano w punkcie **JA19-TL**

JA22-TL: Tereny leśne w mieście Borne Sulinowo – teren zalesiony i całkowicie administrowany przez Nadleśnictwo Borne Sulinowo.

JA23-TL: Tereny leśne w mieście Borne Sulinowo - teren zalesiony i całkowicie administrowany przez Nadleśnictwo Borne Sulinowo. Na terenie jednostki znajdował się dawniej skład paliw płynnych na potrzeby garnizonu. W części nabrzeża jeziora Pile funkcjonują pola namiotowe i miejsca wypoczynkowo-rekreacyjne wyposażone w małą infrastrukturę zarządzane i dozorowane przez Nadleśnictwo Borne Sulinowo.

2.2. Dobór wskaźników do analizy oraz zebranie danych

Zgodnie z Wytycznymi Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych obejmuje analizę wszystkich sfer, tj. sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej dla całego obszaru gminy oraz pogłębioną diagnozę obszaru rewitalizacji. Aby określić występowanie oraz intensywność poszczególnych negatywnych zjawisk w wyznaczonych wcześniej jednostkach analitycznych (JA), należy zastosować odpowiedni dobór wskaźników do analizy. Zasady realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach RPO WZ 2014 - 2020, wskazują rekomendowane wskaźniki zróżnicowania wewnątrzgminnego niezbędne do przeprowadzenia kompleksowej diagnozy gminy. Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu skorzystano z rekomendowanych wskaźników do analizy oraz utworzona została lista jednostek i instytucji, do których zwrócono się z prośbą o przekazanie danych, z uwzględnieniem podziału na wyznaczone wcześniej jednostki analityczne (JA).

Szczegółowe dane dotyczące wybranych wskaźników do analizy oraz źródła danych przedstawia Tabela 2.

Tabela 2. Dane dotyczące wybranych wskaźników do analizy oraz źródła danych

SFERA SPOŁECZNA			
L.p.	Zjawisko	Wskaźnik do analizy	Źródło danych
1.	Bezrobocie	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	PUP w Szczecinku
2.	Ubóstwo	Liczba osób pobierających zasiłki (pomoc finansowa i rzeczowa)	M-GOPS w Bornem Sulinowie
3.		Liczba osób pobierających zasiłki stałe	
4.	Przestępczość	Liczba przestępstw stwierdzonych	KPP w Szczecinku
5.	Niska aktywność społeczna	Frekwencja w wyborach	UM w Bornem Sulinowie
6.	Niski poziom edukacji	Liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych bez promocji do klasy wyższej, w tym nieukończenie szkoły	UM w Bornem Sulinowie
SFERA GOSPODARCZA			
7.	Niski poziom przedsiębiorczości	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	CEIDG
SFERA ŚRODOWISKOWA			
8.	Zagrożenie dla środowiska	Liczba gospodarstw domowych z nierozwiązanym docelowo problemem odprowadzania ścieków bytowych	UM w Bornem Sulinowie
9.		Liczba gospodarstw domowych użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe	UM w Bornem Sulinowie

SFERA PRZESTRZENNO - FUNKcjONALNA			
10.	Niewystarczająca infrastruktura techniczna	Dostępność sieci kanalizacji sanitarnej lub innego równoważnego systemu odprowadzania cieków bytowych	UM w Bornem Sulinowie
11.	Niewystarczająca infrastruktura społeczna	Dostępność przedszkola do 0,5 km od miejsca zamieszkania	UM w Bornem Sulinowie
12.		Dostępność obiektów sportowych (hal lub boisk lub basenów itp.) do 1 km od miejsca zamieszkania	UM w Bornem Sulinowie
13.	Niski poziom obsługi komunikacyjnej	Dostępność przystanku komunikacji publicznej (PKP lub PKS lub komunikacja miejska) do 1 km od miejsca zamieszkania	UM w Bornem Sulinowie
SFERA TECHNICZNA			
14.	Zdegradowane technicznie obiekty budowlane	Liczba obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym w złym stanie technicznym	UM w Bornem Sulinowie
15.		Liczba mieszkań popegeerowskich	UM w Bornem Sulinowie

Źródło: opracowanie własne

2.3. Analiza pozyskanych danych

Zgodnie z Wytycznymi Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, **skale negatywnych zjawisk określają wybrane do analizy wskaźniki** opisujące powyższe sfery, **które wskazują na niski poziom rozwoju wybranego do analizy obszaru lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju obszaru, w odniesieniu do wartości odpowiednich wskaźników dla poziomu całej gminy (wartości referencyjne)**. W oparciu o powyższą zasadę dokonana została analiza pozyskanych danych na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego (OZ). Poniżej przedstawiono szczegółowy opis przeprowadzonej analizy w poszczególnych sferach.

Sfera społeczna

Wartości wskaźników przedstawiających: liczbę osób długotrwale bezrobotnych, liczbę osób pobierających zasiłki w formie pomocy finansowej i rzeczowej, liczbę osób pobierających zasiłki stałe, liczbę przestępstw stwierdzonych oraz liczbę uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych bez promocji do klasy wyższej, w tym nieukończenie szkoły, dotyczą 2016 roku. Wartość wskaźnika: frekwencja w wyborach, dotyczy wyborów prezydenckich i parlamentarnych, które odbyły się w 2015 roku. Na podstawie pozyskanych danych ilościowych, obliczono skalę występowania danego zjawiska kryzysowego w poszczególnych jednostkach analitycznych (wartość wskaźnika dla jednostki) oraz skalę występowania danego zjawiska kryzysowego dla

obszaru całej gminy (wartość wskaźnika dla gminy), stanowiącą wartość referencyjną. Jeżeli skala zjawiska kryzysowego (wartość wskaźnika) w danej jednostce analitycznej przekraczała lub była niższa (tylko w przypadku frekwencji wyborczej) od wartości referencyjnej uznawano, że wskaźnik ma „wartość kryzysową”. Ostatecznie, **ze względu na szczególne i wyjątkowe znaczenie kwestii społecznych w procesie rewitalizacji, za obszary kryzysowe w sferze społecznej** uznane zostały te jednostki analityczne, które **charakteryzowały się przynajmniej trzema wskaźnikami o „wartościach kryzysowych”** spośród sześciu wybranych do analizy. **Wskazuje to na swoistą „wrażliwość” jaką kierowano się podczas diagnozowania zjawisk kryzysowych w tej sferze.** Jednostki analityczne **oznaczone jako kryzysowe w sferze społecznej** to: **JA4-ZOM, JA5-ZOM, JA6-ZOM, JA8-ZOW, JA9-ZOW, JA12-ZOW, JA13-ZOW, JA14-ZOW oraz JA15-ZOW**

Szczegółowe dane dotyczące wartości referencyjnych oraz „wartości kryzysowych” wskaźników wybranych do analizy przedstawia Tabela 3.

Tabela 3. Dane dotyczące wartości referencyjnych oraz „wartości kryzysowych” wskaźników wybranych do analizy

L.p.	Opis wskaźnika do analizy	Wartość referencyjna wskaźnika do analizy		„Wartość kryzysowa” wskaźnika do analizy
1.	Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej w 2016 r.	Liczba zarejestrowanych osób długotrwale bezrobotnych w 2016 r.	328	wartość powyżej 3,5%
		Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców gminy w 2016 r.	3,5%	
2.	Odsetek osób pobierających zasiłki (pomoc finansowa i rzeczowa) w 2016 r. w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej	Liczba osób pobierających zasiłki (pomoc finansowa i rzeczowa) w 2016 r.	492	wartość powyżej 5,2%
		Odsetek mieszkańców gminy pobierających zasiłki (pomoc finansowa i rzeczowa) w 2016 r.	5,2%	
3.	Odsetek osób pobierających zasiłki stałe w 2016 r. w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej	Liczba osób pobierających zasiłki stałe w 2016 r.	80	wartość powyżej 0,85%
		Odsetek mieszkańców gminy pobierających zasiłki stałe w 2016 r.	0,85%	
	Odsetek przestępstw stwierdzonych	Liczba przestępstw stwierdzonych na terenie miasta w 2016 r.	84	wartość powyżej 0,89%

4.	w 2016 r. w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej	Odsetek przestępstw stwierdzonych w odniesieniu do liczby mieszkańców gminy	0,89%	
5.	Frekwencja w wyborach w danej jednostce analitycznej	Frekwencja w wyborach w gminie	42,8%	wartość poniżej 42,8%
6.	Odsetek uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych bez promocji do klasy wyższej, w tym nieukończenie szkoły w 2016 r. w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby uczniów zamieszkujących daną jednostkę analityczną	Liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych bez promocji do klasy wyższej, w tym nieukończenie szkoły w 2016 r.	25	wartość powyżej 2,8%.
		Odsetek wszystkich uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych bez promocji do klasy wyższej, w tym nieukończenie szkoły w 2016 r.	2,8%	

Źródło: opracowanie własne

Tabela 4 prezentuje wartości wskaźników wybranych do analizy w sferze społecznej w poszczególnych jednostkach analitycznych.

Tabela 4. Wartości wskaźników wybranych do analizy w sferze społecznej w poszczególnych jednostkach analitycznych.

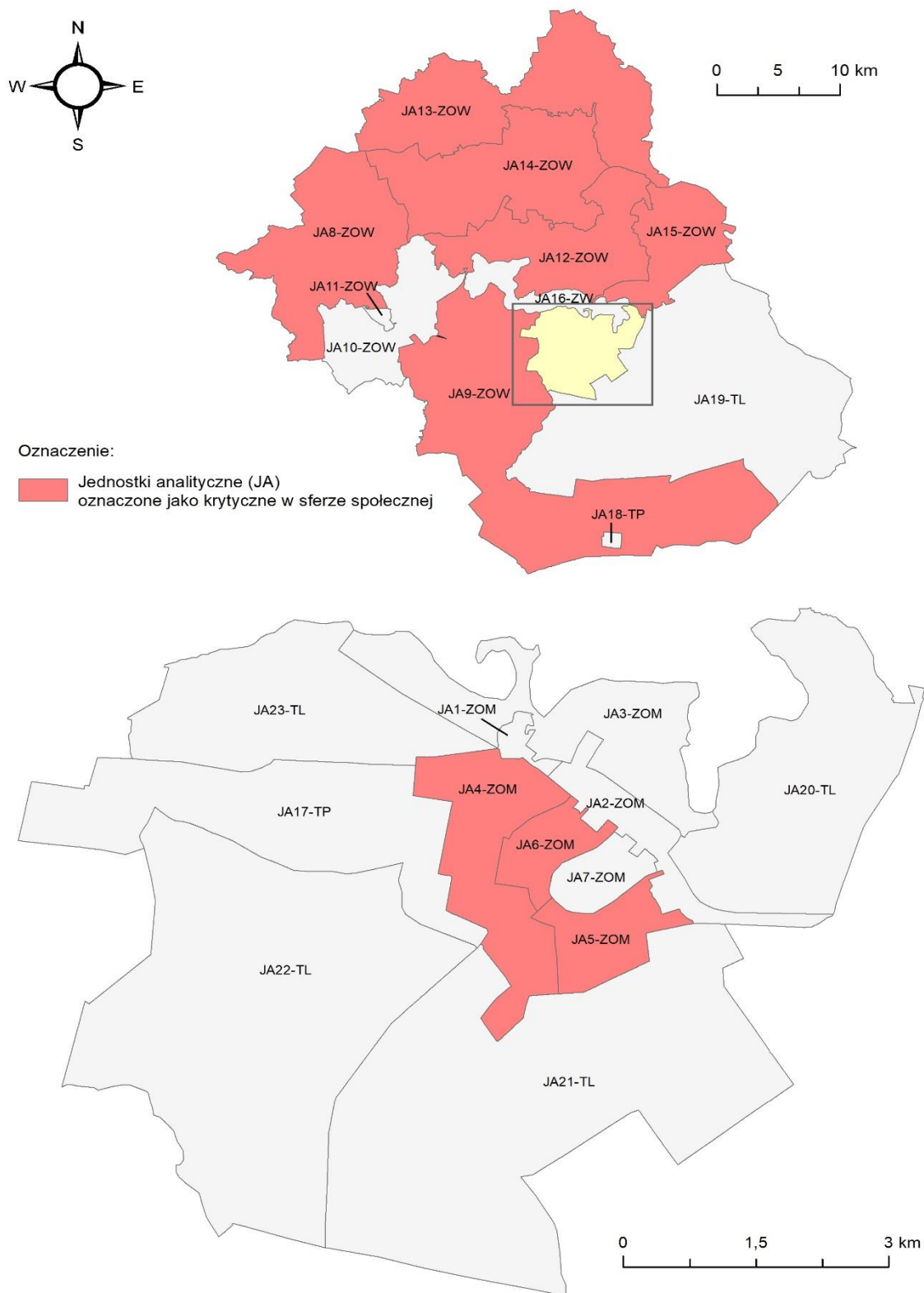
Lp.	Nazwa jednostki analitycznej (JA)	JA1-ZOM	JA2-ZOM	JA3-ZOM	JA4-ZOM	JA5-ZOM	JA6-ZOM	JA7-ZOM	JA8-ZOW	JA9-ZOW	JA10-ZOW	JA11-ZOW	JA12-ZOW	JA13-ZOW	JA14-ZOW	JA15-ZOW	JA17-TP
	Wskaźnik																
1.	Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej w 2016 r. - (%)	3,3	1,9	2,2	1,8	3,6	3,6	2,6	3,6	4,0	2,3	1,6	4,4	3,5	6,1	5,8	0,0
2.	Odsetek osób pobierających zasiłki (pomoc finansowa i rzeczowa) w 2016 r. w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej - (%)	4,1	3,2	2,3	6,6	5,3	9,2	2,5	7,1	5,4	4,8	4,0	5,4	6,0	6,5	6,2	0,0
3.	Odsetek osób pobierających zasiłki stałe w 2016 r. w danej jednostce analitycznej	0,16	0,16	0,31	0,73	0,93	0,94	0,72	0,40	1,34	0,35	0,36	1,59	1,27	1,91	0,81	0,0

	w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej - (%)																
4.	Odsetek przestępstw stwierdzonych w 2016 r. w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej - (%)	1,27	0,48	0,00	1,02	0,62	0,31	0,14	1,19	2,42	0,88	0,91	1,47	0,47	1,43	1,16	0,0
5.	Frekwencja w wyborach w danej jednostce analitycznej - (%)	50,0	48,8	50,0	50,0	48,8	48,8	48,8	38,8	38,8	38,8	38,8	38,8	31,4	31,4	39,4	0,0
6.	Odsetek uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych bez promocji do klasy wyższej, w tym nieukończenie szkoły w 2016 r. w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby uczniów zamieszkujących daną jednostkę analityczną - (%)	0,0	1,4	0,0	3,3	3,0	5,0	0,0	6,3	2,4	4,0	2,5	4,1	2,9	6,0	3,4	0,0
Jednostka analityczna (JA) oznaczona jako kryzysowa w sferze społecznej					✓	✓	✓		✓	✓			✓	✓	✓	✓	

Źródło: opracowanie własne

Rycina 2 przedstawia jednostki analityczne **oznaczone jako kryzysowe w sferze społecznej**.

Rycina 2. Jednostki analityczne **oznaczone jako kryzysowe w sferze społecznej**.

Sfera gospodarcza

Dla określenia skali negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej wybrano wskaźnik obrazujący liczbę podmiotów gospodarczych przypadających na 100 mieszkańców. Źródłem pozyskania danych była Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej (CEIDG). Dane pochodzą z lipca 2017 roku. Na podstawie pozyskanych danych, w pierwszej kolejności obliczono liczbę podmiotów gospodarczych przypadających na 100 mieszkańców w gminie, stanowiącą wartość referencyjną, która wynosi **4,4**. W dalszej kolejności określono liczbę podmiotów gospodarczych przypadających na 100 mieszkańców w poszczególnych jednostkach analitycznych. W przypadku, gdy poziom ten w danej jednostce analitycznej był niższy od wartości referencyjnej uznawano ją za **obszar kryzysowy w sferze gospodarczej**. Jednostki analityczne **oznaczone jako kryzysowe w sferze gospodarczej** to: **JA5-ZOM, JA6-ZOM, JA7-ZOM, JA8-ZOW, JA9-ZOW, JA10-ZOW, JA11-ZOW, JA13-ZOW, JA14-ZOW** oraz **JA15-ZOW**.

Tabela 5 prezentuje wartości wskaźnika wybranego do analizy w sferze gospodarczej w poszczególnych jednostkach analitycznych.

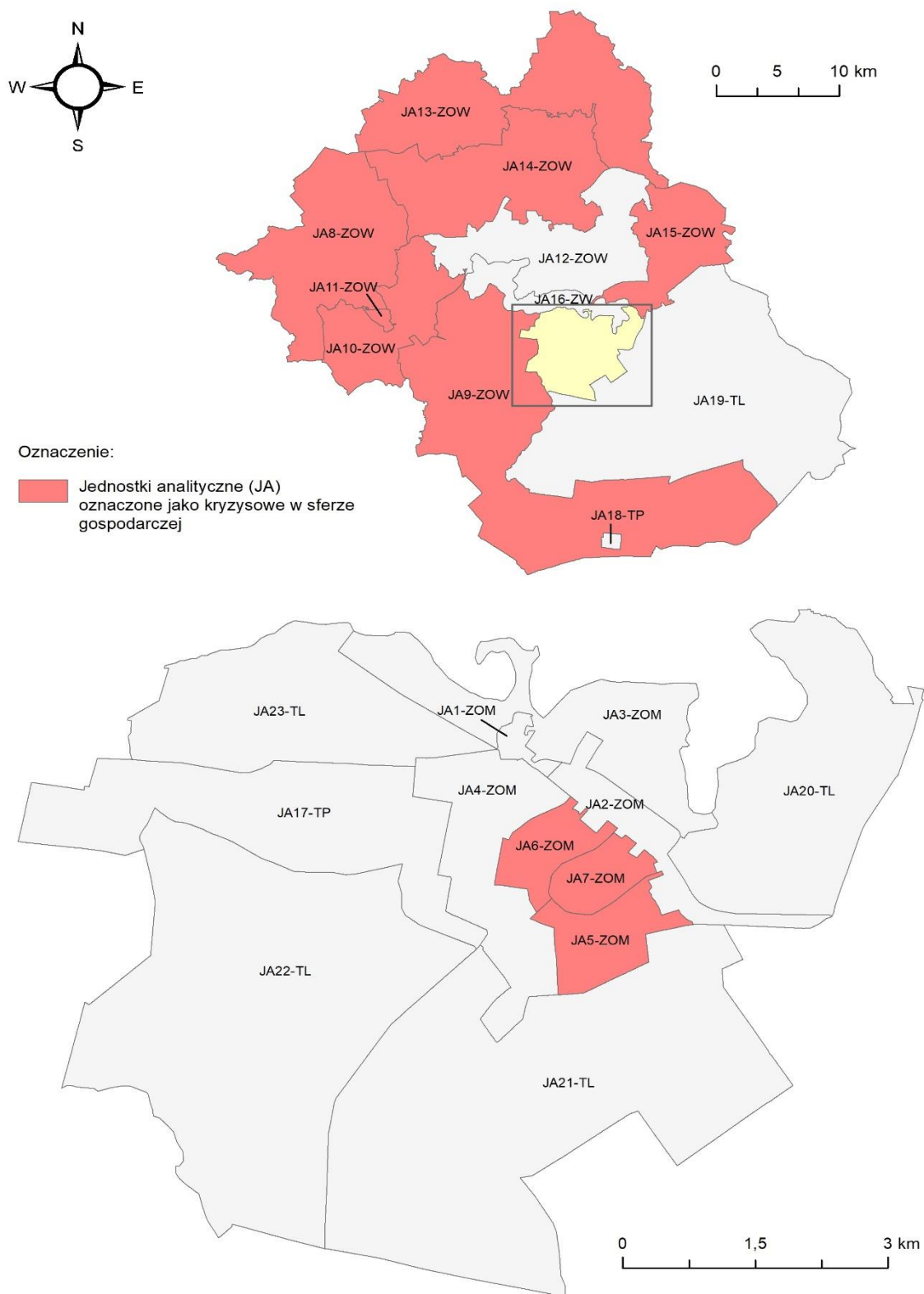
Tabela 5. Wartości wskaźnika wybranego do analizy w sferze gospodarczej w poszczególnych jednostkach analitycznych.

Lp.	Nazwa jednostki analitycznej (JA) Wskaźnik	JA1-ZOM	JA2-ZOM	JA3-ZOM	JA4-ZOM	JA5-ZOM	JA6-ZOM	JA7-ZOM	JA8-ZOW	JA9-ZOW	JA10-ZOW	JA11-ZOW	JA12-ZOW	JA13-ZOW	JA14-ZOW	JA15-ZOW	JA17-TP
1.	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	5,9	6,8	8,3	6,4	4,3	3,8	3,6	1,2	2,4	2,5	3,3	4,9	2,7	2,5	4,0	>10
	Jednostka analityczna (JA) oznaczona jako kryzysowa w sferze gospodarczej					✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	

Źródło: opracowanie własne

Rycina 3 przedstawia jednostki analityczne **oznaczone jako kryzysowe w sferze gospodarczej**.

Rycina 3. Jednostki analityczne **oznaczone jako kryzysowe w sferze gospodarczej**.

Sfera środowiskowa

Wartości wskaźników przedstawiające: liczbę gospodarstw domowych z nierozwiązanym docelowo problemem odprowadzania ścieków bytowych oraz liczbę gospodarstw domowych użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe dotyczą 2016 roku. Na podstawie pozyskanych danych ilościowych, obliczono skalę występowania danego zjawiska kryzysowego w poszczególnych jednostkach analitycznych (wartość wskaźnika dla jednostki) oraz skalę występowania danego zjawiska kryzysowego dla obszaru całej gminy (wartość wskaźnika dla gminy), stanowiącą wartość referencyjną. Jeżeli skala zjawiska kryzysowego (wartość wskaźnika) w danej jednostce analitycznej przekraczała wartość referencyjną uznawano, że wskaźnik ma „wartość kryzysową”. Ostatecznie, **za obszary kryzysowe w sferze środowiskowej** uznane zostały te jednostki analityczne, które **charakteryzowały się dwoma wskaźnikami o „wartościach kryzysowych”, spośród dwóch wybranych do analizy. Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze społecznej to: JA9-ZOW, JA13-ZOW oraz JA14-ZOW.**

Szczegółowe dane dotyczące wartości referencyjnej oraz „wartości kryzysowej” wskaźnika wybranego do analizy przedstawia Tabela 6.

Tabela 6. Dane dotyczące wartości referencyjnej oraz „wartości kryzysowej” wskaźnika wybranego do analizy

L.p.	Opis wskaźnika do analizy	Wartość referencyjna wskaźnika do analizy		„Wartość kryzysowa” wskaźnika do analizy
1.	Odsetek liczby gospodarstw domowych z nierozwiązanym docelowo problemem odprowadzania ścieków bytowych w danej jednostce analitycznej w stosunku do łącznej liczby gospodarstw domowych danej jednostki analitycznej w 2016 r.	Liczba gospodarstw domowych z nierozwiązanym docelowo problemem odprowadzania ścieków bytowych w 2016 r.	107	wartość powyżej 5,2 %
		Odsetek liczby gospodarstw domowych z nierozwiązanym docelowo problemem odprowadzania ścieków bytowych w odniesieniu do łącznej liczby gospodarstw domowych w gminie w 2016 r.	5,2 %	
2.	Odsetek liczby gospodarstw domowych użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe w danej jednostce analitycznej w stosunku do łącznej liczby gospodarstw domowych danej jednostki analitycznej w 2016 r.	Liczba gospodarstw domowych użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe w 2016 r.	1664	wartość powyżej 81 %
		Odsetek liczby gospodarstw domowych użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe w odniesieniu do łącznej liczby gospodarstw domowych w gminie w 2016 r.	81%	

	2016 r.			
--	---------	--	--	--

Źródło: opracowanie własne

Tabela 7 prezentuje wartości wskaźnika wybranego do analizy w sferze środowiskowej w poszczególnych jednostkach analitycznych.

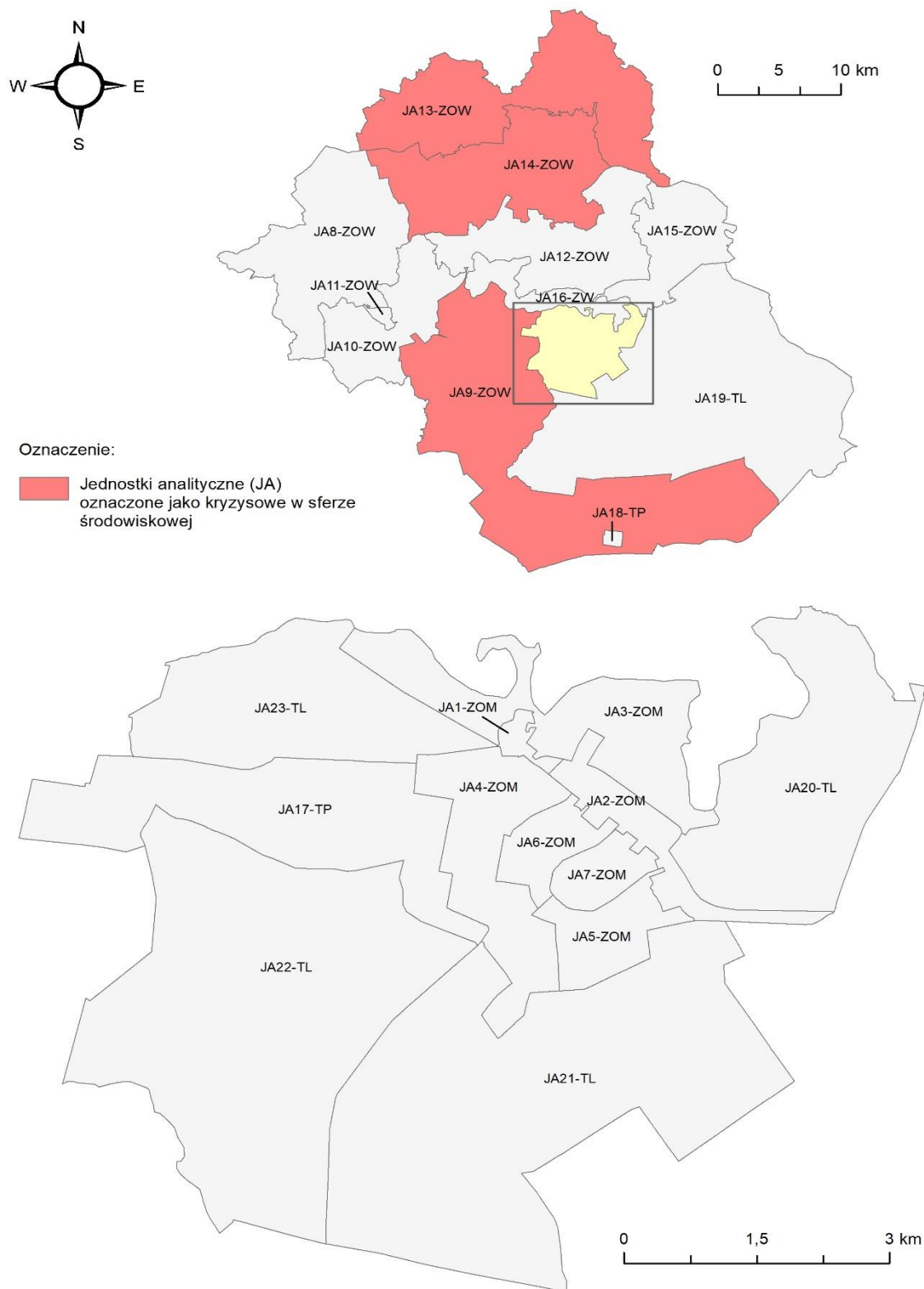
Tabela 7. Wartości wskaźnika wybranego do analizy w sferze środowiskowej w poszczególnych jednostkach analitycznych.

Lp.	Wskaźnik	Nazwa jednostki analitycznej (JA)															
		JA1-ZOM	JA2-ZOM	JA3-ZOM	JA4-ZOM	JA5-ZOM	JA6-ZOM	JA7-ZOM	JA8-ZOW	JA9-ZOW	JA10-ZOW	JA11-ZOW	JA12-ZOW	JA13-ZOW	JA14-ZOW	JA15-ZOW	JA17-TP
1.	Odsetek gospodarstw domowych z nierozwiązanym docelowo problemem odprowadzania ścieków bytowych w danej jednostce analitycznej w stosunku do łącznej liczby gospodarstw domowych danej jednostki analitycznej w 2016 r. - (%)	00,0	00,0	00,0	00,0	00,0	00,0	00,0	00,0	38,8	00,0	00,0	00,0	6,5	15,7	00,0	50,0
2.	Odsetek liczby gospodarstw domowych użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe w danej jednostce analitycznej w stosunku do łącznej liczby gospodarstw domowych danej jednostki analitycznej w 2016 r. - (%)	20	15	17	9	5	28	2	91	94	84	81	100	98	95	88	0,0
Jednostka analityczna (JA) oznaczona jako kryzysowa w sferze środowiskowej										✓				✓	✓		

Źródło: opracowanie własne

Rycina 4 przedstawia jednostki analityczne **oznaczone jako kryzysowe w sferze środowiskowej**.

Rycina 4. Jednostki analityczne **oznaczone jako kryzysowe w sferze środowiskowej**.

Sfera przestrzenno – funkcjonalna

Według Wytycznych Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, negatywne zjawiska w sferze przestrzenno – funkcjonalnej dotyczą m.in. niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej. Dla zobrazowania powyższych zjawisk dobrane zostały odpowiednie wskaźniki, które pozwoliły na ocenę skali kryzysu. Należą do nich: dostępność zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej, dostępność przedszkola do 0,5 km od miejsca zamieszkania, dostępność obiektów sportowych (hal lub boisk lub basenów itp.) do 1 km od miejsca zamieszkania oraz dostępność przystanku komunikacji publicznej (PKP lub PKS lub komunikacja miejska) do 1 km od miejsca zamieszkania. W oparciu o powyższe wskaźniki dokonano oceny dostępności infrastruktury technicznej, społecznej oraz komunikacyjnej w poszczególnych jednostkach analitycznych. Jeżeli przedszkola, obiekty sportowe lub przystanki komunikacji publicznej nie były dostępne w granicach badanej jednostki, a znajdowały się w sąsiedniej jednostce analitycznej i odległość do nich nie przekraczała odpowiednio 0,5 km i 1 km to uznawano, że dostępność została zachowana (dane dotyczą 2016 r.). Ostatecznie, **za obszary kryzysowe w sferze przestrzenno – funkcjonalnej** uznane zostały te jednostki analityczne, w których **dostępność nie została zachowana w przynajmniej trzech dziedzinach, spośród czterech wybranych do analizy**. Jednostki analityczne **oznaczone jako kryzysowe w sferze przestrzenno – funkcjonalnej** to: **JA9-ZOW** oraz **JA13-ZOW**.

Tabela 8 prezentuje dostępność infrastruktury technicznej, społecznej oraz komunikacyjnej w sferze przestrzenno – funkcjonalnej w poszczególnych jednostkach analitycznych.

Tabela 8. Dostępność infrastruktury technicznej, społecznej oraz komunikacyjnej w sferze przestrzenno – funkcjonalnej w poszczególnych jednostkach analitycznych

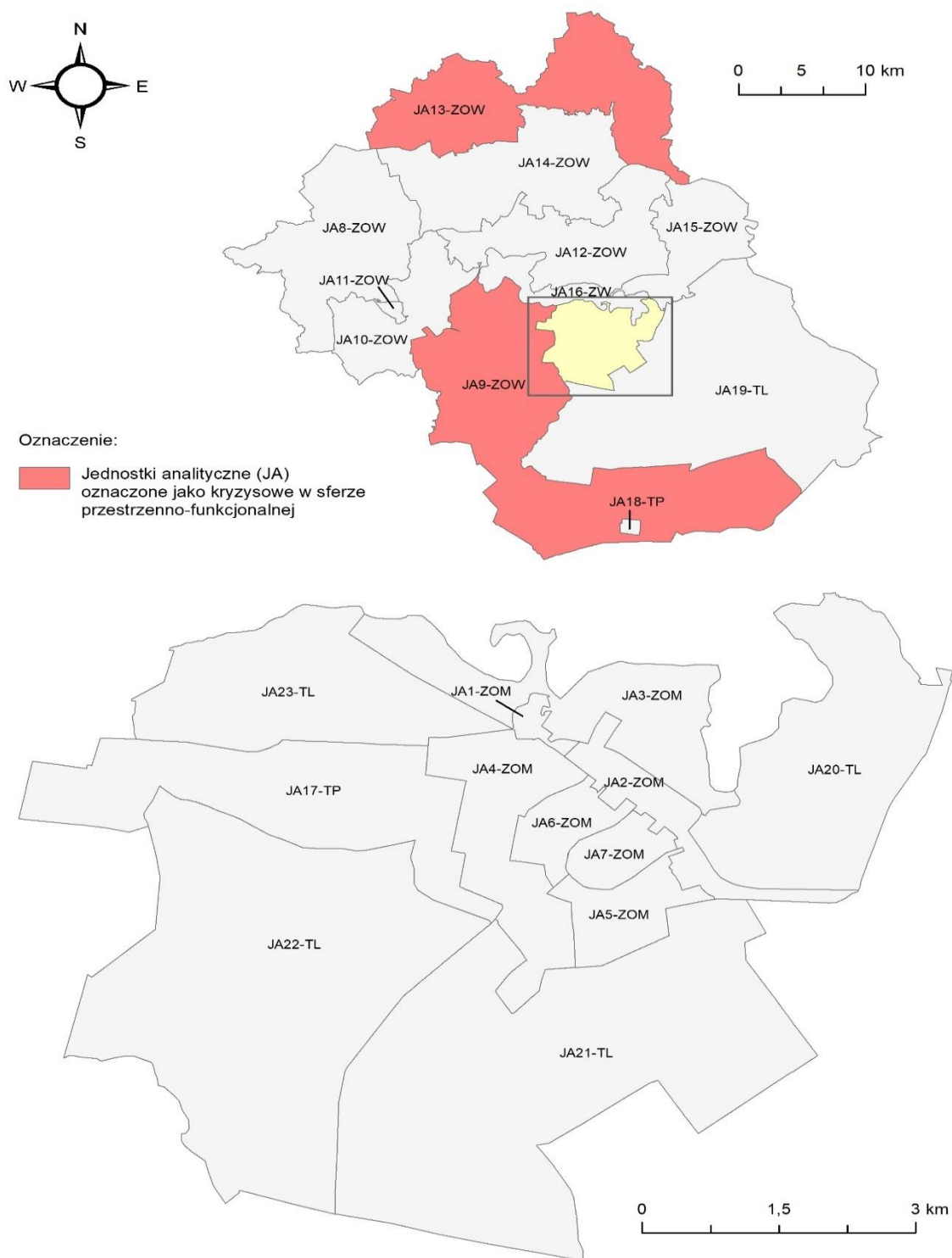
Lp.	Nazwa jednostki analitycznej (JA) Wskaźnik	JA1-ZOM	JA2-ZOM	JA3-ZOM	JA4-ZOM	JA5-ZOM	JA6-ZOM	JA7-ZOM	JA8-ZOW	JA9-ZOW	JA10-ZOW	JA11-ZOW	JA12-ZOW	JA13-ZOW	JA14-ZOW	JA15-ZOW	JA17-TP
1.	Dostępność sieci kanalizacji sanitarnej lub innego równoważnego systemu odprowadzania cieków bytowych	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T
2.	Dostępność przedszkola do 0,5 km od miejsca zamieszkania	T	T	T	T	T	T	T	N	N	T	T	N	N	N	N	N
3.	Dostępność obiektów sportowych (hal lub boisk lub basenów itp.) do 1 km od miejsca zamieszkania	T	T	T	T	T	T	N	N	T	T	T	N	T	T	T	T
4.	Dostępność przystanku komunikacji publicznej (PKP lub PKS lub	T	T	T	T	T	T	T	N	T	T	N	N	N	T	T	T

	komunikacja miejska) do 1 km od miejsca zamieszkania																
	Jednostka analityczna (JA) oznaczona jako kryzysowa w sferze przestrzenno - funkcjonalnej									✓				✓			

Źródło: opracowanie własne

Rycina 5 przedstawia jednostki analityczne **oznaczone jako kryzysowe w sferze przestrzenno - funkcjonalnej**.

Rycina 5. Jednostki analityczne **oznaczone jako kryzysowe w sferze przestrzenno – funkcjonalnej**.

Sfera techniczna

Sfera techniczna dotyczy w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym. Dla zobrazowania powyższego zjawiska wybrane zostały wskaźniki: liczba obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym w złym stanie technicznym oraz liczba mieszkań popegeerowskich. Na podstawie pozyskanych danych, w pierwszej kolejności obliczono odsetek liczby obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym w złym stanie technicznym w odniesieniu do łącznej liczby obiektów budowlanych w gminie, stanowiący wartość referencyjną, która wynosi **5,0 %**. W dalszej kolejności określono skalę występowania tego zjawiska kryzysowego w poszczególnych jednostkach analitycznych. W przypadku, gdy skala zjawiska w danej jednostce analitycznej przekraczała wartość referencyjną uznawano ją za obszar **kryzysowy w sferze technicznej**. Za jednostki analityczne, na obszarze których występuje kryzys w sferze technicznej uznano także te jednostki, w których **odsetek liczby mieszkań popegeerowskich** w stosunku do łącznej liczby mieszkań/domów **przekraczał 25 %**. Jednostki analityczne **oznaczone jako kryzysowe w sferze technicznej** to: **JA3-ZOM, JA4-ZOM, JA5-ZOM, JA6-ZOM, JA7-ZOM, JA9-ZOW, JA10-ZOW, JA13-ZOW, JA14-ZOW, JA15-ZOW** oraz **JA17-TP**.

Tabela 9 prezentuje wartości wskaźnika wybranego do analizy w sferze technicznej w poszczególnych jednostkach analitycznych.

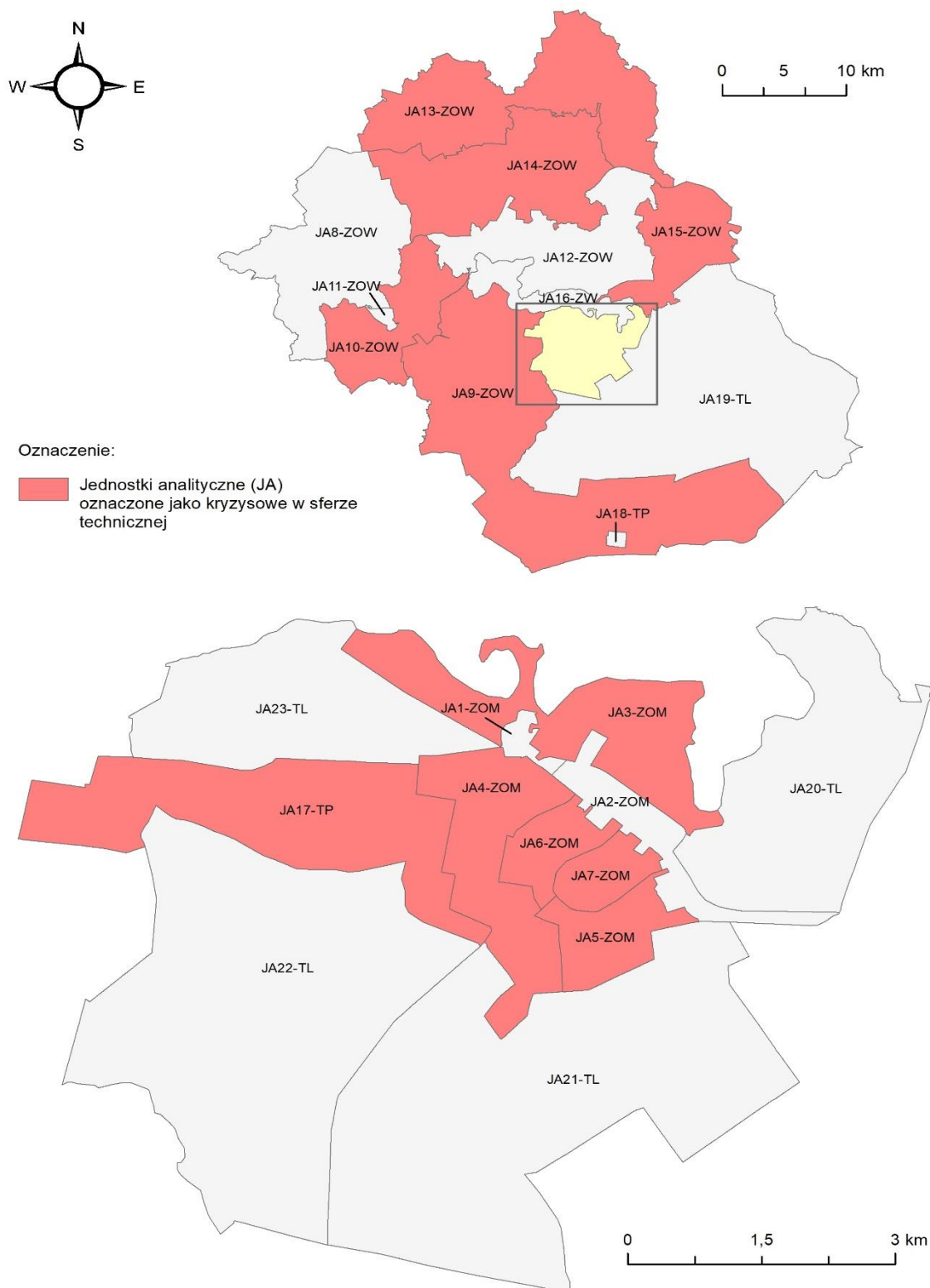
Tabela 9. Wartości wskaźnika wybranego do analizy w sferze technicznej w poszczególnych jednostkach analitycznych

Lp.	Nazwa jednostki analitycznej (JA)	JA1-ZOM	JA2-ZOM	JA3-ZOM	JA4-ZOM	JA5-ZOM	JA6-ZOM	JA7-ZOM	JA8-ZOW	JA9-ZOW	JA10-ZOW	JA11-ZOW	JA12-ZOW	JA13-ZOW	JA14-ZOW	JA15-ZOW	JA17-TP
1.	Odsetek liczby obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym w złym stanie technicznym - (%)	0,0	3,1	9,3	28,6	11,6	11,1	8,3	5,0	9,0	2,7	1,0	3,0	6,0	4,4	4,6	7,7
2.	Odsetek liczby mieszkań popegeerowskich w stosunku do łącznej liczby mieszkań/domów – (%)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	55,4	58,1	16,8	6,9	26,1	34,0	27,6	0,0
	Jednostka analityczna (JA) oznaczona jako kryzysowa w sferze technicznej			✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓			✓	✓	✓	✓

Źródło: opracowanie własne

Rycina 6 przedstawia jednostki analityczne **oznaczone jako kryzysowe w sferze technicznej**.

Rycina 6. Jednostki analityczne **oznaczone jako kryzysowe w sferze technicznej**.

3. Obszar zdegradowany (OZ)

Sposób wyznaczania obszaru zdegradowanego (OZ) określają Wytyczne Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020. Zgodnie z Wytycznymi, delimitacja obszaru zdegradowanego jest ściśle powiązana z pojęciem stanu kryzysowego. Rewitalizacja stanowi bowiem proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych w sposób kompleksowy. Obszar będący w stanie kryzysowym natomiast charakteryzuje się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Identyfikacja stanu kryzysowego pozwala określić obszar zdegradowany (OZ). Na podstawie przeprowadzonej analizy pozyskanych danych, **wyznaczono obszar zdegradowany (OZ) w gminie Borne Sulinowo**, który obejmuje następujące zamieszkałe jednostki analityczne (JA): **JA4-ZOM, JA5-ZOM, JA6-ZOM, JA8-ZOW, JA9-ZOW, JA13-ZOW, JA14-ZOW, oraz JA15-ZOW**. Wskazane jednostki charakteryzują się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych przy jednoczesnym występowaniu negatywnych zjawisk w co najmniej jednej z pozostałych, analizowanych sfer.

Szczegółowe dane dotyczące występowania negatywnych zjawisk w analizowanych sferach przedstawia Tabela 10.

Tabela 10. Szczegółowe dane dotyczące występowania negatywnych zjawisk w analizowanych sferach

Lp.	Nazwa jednostki analitycznej (JA)	JA1-ZOM	JA2-ZOM	JA3-ZOM	JA4-ZOM	JA5-ZOM	JA6-ZOM	JA7-ZOM	JA8-ZOW	JA9-ZOW	JA10-ZOW	JA11-ZOW	JA12-ZOW	JA13-ZOW	JA14-ZOW	JA15-ZOW	JA17-TP
SFERA SPOŁECZNA																	
1.	OBSZARY KRYZYSOWE W SFERZE SPOŁECZNEJ																
SFERA GOSPODARCZA																	
2.	OBSZARY KRYZYSOWE W SFERZE GOSPODARCZEJ																
SFERA ŚRODOWISKOWA																	
3.	OBSZARY KRYZYSOWE W SFERZE ŚRODOWISKOWEJ																
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA																	
4.	OBSZARY KRYZYSOWE W SFERZE PRZESTRZENNO - FUNKCJONALNEJ																
SFERA TECHNICZNA																	
5.	OBSZARY KRYZYSOWE W SFERZE TECHNICZNEJ																
Jednostka analityczna (JA) oznaczona jako obszar zdegradowany (OZ)					✓	✓	✓		✓	✓				✓	✓	✓	

Źródło: opracowanie własne

Szczegółowe dane dotyczące zamieszkałych jednostek analitycznych (JA) wchodzących w skład wyznaczonego obszaru zdegradowanego (OZ) przedstawia Tabela 11.

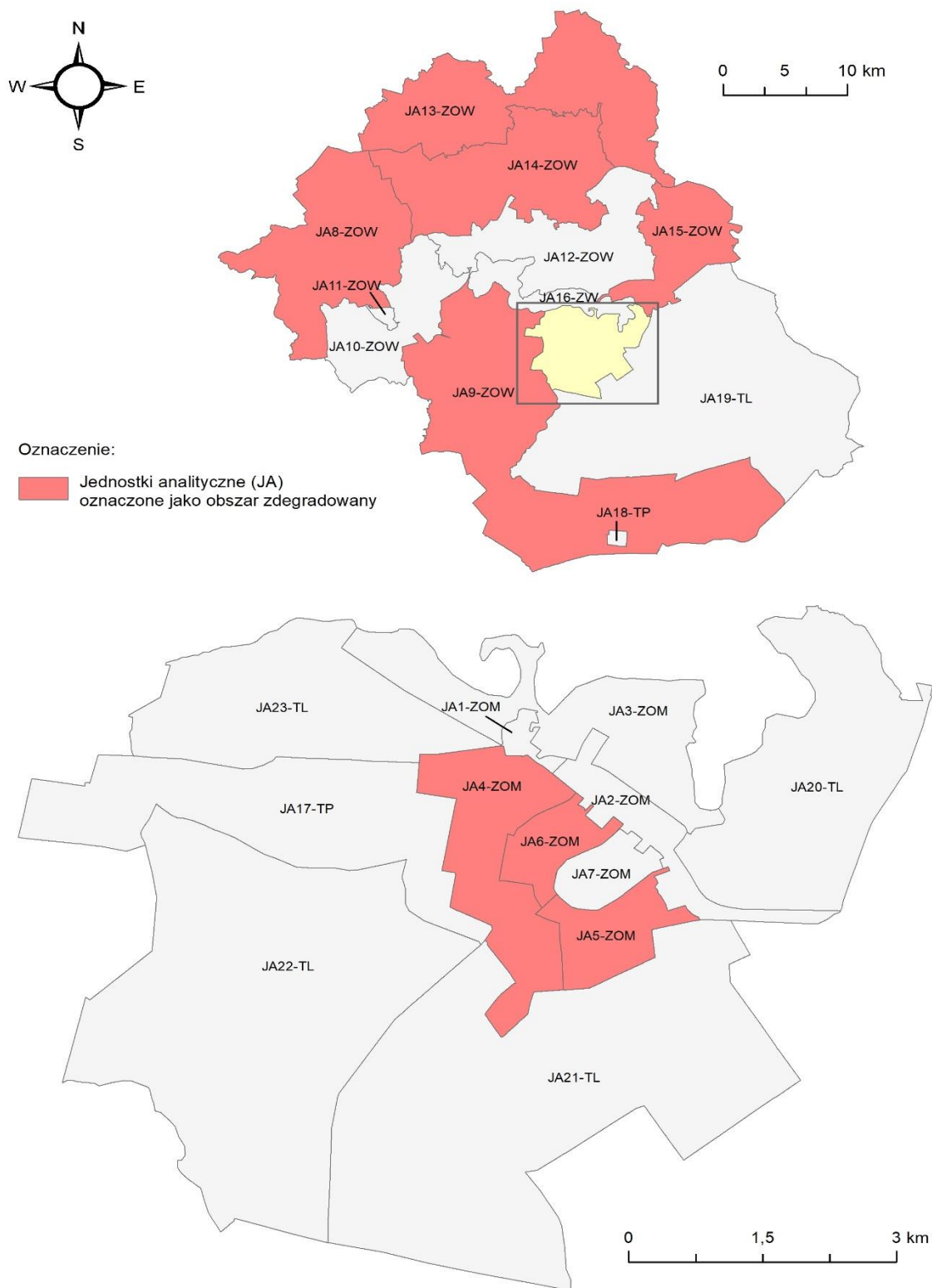
Tabela 11. Szczegółowe dane dotyczące zamieszkałych jednostek analitycznych (JA) wchodzących w skład wyznaczonego obszaru zdegradowanego (OZ)

JEDNOSTKI ANALITYCZNE (JA)				LICZBA MIESZKAŃCÓW stan na 31.12.2016 r.		POWIERZCHNIA	
L.P.	SYMBOL	OPIS JEDNOSTKI	FUNKCJA DOMINUJĄCA	LICZBA	% MIESZKAŃCÓW GMINY	KM ²	% POWIERZCHNI GMINY
1.	JA4-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA WIELORODZINNA	685	7,25	1,01	0,21
2.	JA5-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA WIELORODZINNA	647	6,85	0,42	0,09
3.	JA6-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA WIELORODZINNA	638	6,75	0,30	0,06
4.	JA8-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA ZAGRODOWA	252	2,67	49,45	10,19
5.	JA9-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA ZAGRODOWA	372	3,94	101,32	20,88
6.	JA13-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	632	6,69	58,09	11,97
7.	JA14-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	837	8,86	48,36	9,97
8.	JA15-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	860	9,10	22,34	4,60
				4 923	52,11	281,29	57,97

Źródło: opracowanie własne

Rycina 7 przedstawia **wyznaczony obszar zdegradowany (OZ)** w gminie Borne Sulinowo.

Rycina 7. **Wyznaczony obszar zdegradowany (OZ)** w gminie Borne Sulinowo.

4. Obszar rewitalizacji (OR)

Zgodnie z Wytycznymi Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, **w ramach obszaru zdegradowanego (OZ), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację**, biorąc pod uwagę także **szczególną koncentrację negatywnych zjawisk**, wyznacza się **obszar rewitalizacji (OR)**. Obszar rewitalizacji (OR) nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. Może on stanowić część lub całość obszaru zdegradowanego (OZ). **Dla obszaru rewitalizacji (OR) sporządza się program rewitalizacji.**

Kierując się powyższymi zapisami Wytycznych oraz w wyniku przeprowadzonej diagnozy **wyznaczono obszar rewitalizacji (OR) w Gminie Borne Sulinowo**, który obejmuje następujące jednostki analityczne (JA): **JA4-ZOM, JA5-ZOM, JA6-ZOM, JA14-ZOW oraz JA17-TP**. Wyznaczony obszar, o łącznej powierzchni 51,95 km² stanowi **10,7% powierzchni gminy** i jest zamieszkiwany przez 2 812 osób, co stanowi **29,8% ogółu mieszkańców gminy**.

Uzasadnieniem dla wskazania jednostek analitycznych: JA4-ZOM, JA5-ZOM, JA6-ZOM oraz JA14-ZOW jako wymagających rewitalizacji jest fakt, że **obszary te w sposób znaczący cechują się wysokim stopniem degradacji odpowiednio w sferach: społecznej i technicznej, społecznej, gospodarczej i technicznej oraz społecznej, gospodarczej, środowiskowej i technicznej** w porównaniu do innych obszarów gminy, a także stanowią **fragmenty jej terytorium mające istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego Gminy Borne Sulinowo**. Formalnie, istotność tych obszarów dla rozwoju gminy **wynika z zapisów Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Borne Sulinowo na lata 2004–2019 stanowiącej dokument strategiczny**. W wyżej wymienionym dokumencie założone cele wskazują na potrzebę prowadzenia komplementarnych działań, w tym **potrzebę rewitalizacji** na wskazanych obszarach. Ponadto, w Uproszczonym Lokalnym Programie Rewitalizacji Bornego Sulinowa na lata 2004-2020 wykazano potrzebę kompleksowej odnowy przestrzennej, gospodarczej, ekologicznej i społecznej miasta i gminy na **dawnych terenach wojskowych oraz we wsiach popegeerowskich** (JA4-ZOM, JA5-ZOM oraz JA6-ZOM stanowią część obszaru zajmowanego w przeszłości przez wojsko, natomiast JA14-ZOW obejmuje byłe wsie popegeerowskie). Do obszaru rewitalizacji włączono także teren powojenny **JA17-TP**, który charakteryzuje się negatywnymi zjawiskami w sferze technicznej. Jednostka analityczna obejmuje swoim zasięgiem tankodrom oraz lądowisko, jako kompleks, na którym odbywają się Międzynarodowe Zloty Pojazdów Militarnych. Wzdłuż drogi asfaltowej w kierunku Liszkowa znajduje się nasyp zdemontowanej linii kolejowej o długości 12 km, na którym planowana jest budowa ścieżki rowerowej z Bornego Sulinowa do Łubowa. Na terenie jednostki znajduje się również teren dawnych składów amunicji, gdzie dziś funkcjonuje nowoczesny ośrodek szkoleniowy ratownictwa wodnego Państwowej Straży Pożarnej. W najbardziej wysuniętym na zachód krańcu jednostki analitycznej znajduje się teren dawnego wysypiska odpadów komunalnych oraz miejsce segregacji odpadów zarządzane przez borneńskie Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych. Dawne wysypisko odpadów komunalnych zostało zrekultywowane, a na jego terenie powstała ścieżka edukacyjna o procesie recyklingu.

Jest to powierzchnia około 12ha, o którą zabiega Zachodniopomorskie Stowarzyszenie Strzeleckie – „Gilza”. W zamierzeniu Stowarzyszenia jest budowa profesjonalnej strzelnicy sportowo-rekreacyjnej, na której powstaną stanowiska strzelectwa dynamiczno-sportowego, pełna oś myśliwska oraz osie do strzelectwa dalekodystansowego o długości do 600m. Strzelnica ma być kolejnym produktem turystycznym Bornego Sulinowa, co przyczyni się do wzbogacenia turystyki paramilitarnej w regionie, a możliwości terenowe i gabaryty strzelnicy będą mieć wymiar ponadregionalny. **Docelowo obszar ten ma pełnić funkcje turystyczne oraz rekreacyjne.**

Szczegółowe dane dotyczące jednostek analitycznych (JA) wchodzących w skład wyznaczonego obszaru rewitalizacji (OR) przedstawia Tabela 12.

Tabela 12. Szczegółowe dane dotyczące jednostek analitycznych (JA) wchodzących w skład wyznaczonego obszaru rewitalizacji (OR)

JEDNOSTKI ANALITYCZNE (JA)				LICZBA MIESZKAŃCÓW stan na 31.12.2016 r.		POWIERZCHNIA	
L.P.	SYMBOL	OPIS JEDNOSTKI	FUNKCJA DOMINUJĄCA	LICZBA	% MIESZKAŃCÓW GMINY	KM ²	% POWIERZCHNI GMINY
1.	JA4-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA WIELORODZINNA	685	7,25	1,01	0,21
2.	JA5-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA WIELORODZINNA	647	6,85	0,42	0,09
3.	JA6-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA WIELORODZINNA	638	6,75	0,30	0,06
4.	JA14-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	837	8,86	48,36	9,97
5.	JA17-TP	TEREN POWOJSKOWY	REKREACYJNA	5	0,05	1,86	0,38
				2 812	29,76	51,95	10,71

Źródło: opracowanie własne

Rycina 8 przedstawia **wyznaczony obszar rewitalizacji (OR)** w gminie Borne Sulinowo.

Rycina 8. **Wyznaczony obszar rewitalizacji (OR)** w gminie Borne Sulinowo.

